SPISY ADOLFA HEYDUKA

XLVII.

LESNÍ KVÍTÍ

PG
5038
H48
1900
Sv.47

Purchased for the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

from the

KATHLEEN MADILL BEQUEST

SPISY

ADOLFA HEYDUKA

XLVII.

LESNÍ KVÍTÍ.

NÁKLADEM J. OTTY V PRAZE.
1909.

ADOLF HEYDUK:

LESNÍ KVÍTÍ.

TŘETÍ, OPRAVENÉ A ROZMNOŽENÉ VYDÁNÍ.

NÁKLADEM J. OTTY V PRAZE.
1909.

Všechna práva vůbec vyhrazuje si nakladatel.

PG
5038
H48
1900
sv.47

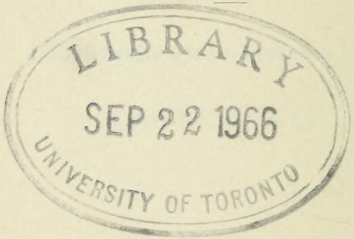

1126729

Tiskem UNIE v Praze.

PŘÍTELI

JANU NERUDOVI.

Můj drahý!

V zátiší hor šumavských, v lůně bohatých lesů pootavských, uvil jsem tuto kytici Tobě posvěcenou.

Nehledal jsem onoho kvítí; zrodilo se dobou netušenou, když mír jemnou rukou strun srdce mého se dotýkal a drobné pohádky kol modlících se poletovaly stromů.

Tobě, který jsi druhdy mnohý květ duše mé osvěžil, nese toto kvítí zvučný pyl v kalíškách svých, aby ti v osa-

mělou síňku básnickou nadýchalo ladnou
píseň bratrského přátelství.

Poslední bohdá nebude.

V Písku nad Otavou 1873.

Tvůj

A. H.

Ó šero, tichosti, vy sestry vážné,
vy noci dvojčata, jež zárodek
hebounký ducha v rozum pěstíte,
by základem byl mužné odvaze,
sloupu to pravé vznešenosti, vám
svůj nesu dík, buďtež mi příznivy;
v té říši vaší žertvou zplápolej
mé tělo celé, duch pak nes se výš!

Young.

I.

V kypré, bájíplné skrýši
štíhlých rusalek a vil,
v chrámě svaté poesie
blouznivá si mysl svije
kytku z různých žití chvil.

Semo tamo bude ostí,
vedle růže hloh i trn —
však i ocún lilje sestrou —
a ta kytka bude pestrou,
vzato-li vše na souhrn.

Jako poutník k svaté hoře
zbožným citem překonán,
tak mé srdce v ruchu svatém
tíhne roztouženým chvatem
v lesa převelebný stan.

Rtové šepcí steré prosby,
les mé hlavě žehná již,
v tajeplném zvonků znění
slyším jeho hovoření:
Snílku, písní procitniž!

A u vroucím zanícení
padám tvorstva před oltář,
příroda v němž svatá kryje
netušené mysterie
pro věstící pěvce tvář.

Volné chvíle, šťastné chvíle,
poutník v dál se zahleděl,
mimo letly spačků davy:
„Kamo, ptáci?“ „Do Šumavy;
čas jest, abys také šel!“

Za námi spěj luhem, polem,
plání v bor a do březin:
do smaragdných v horách skrejší
cestu tobě nejkrásnější
proud ukáže, skály syn.

Zvedni hlavu, výskni, zpívej,
v ruku vezmi z habru hůl,
zaplaš mrak, jenž tvář ti tísní,
kdo produmá Vesnu v písni,
ztrácí žití lepší půl.

Už pěnice hnízdí v křoví,
křepelice meze blíž;
strom i keře snětí květných
kryjí jejich dětí četných
něžnou, z vláken vitou skrýš.

Pospěš též, má písní drobná,
skryj se v ňader růžný keř,
třeba bouře přišla divá,
srdci blíž vždy teplo bývá,
když v něm láska jest, ó, věř!

Doubče, oviň listím hlavu,
jedle, vstaň a vzhůru trč,
vždyť už šíji ověnčila
žlutým korálem ta milá
kypře rozvětvená smrč.

I ta střemcha plna štěstí
dýše vůní květů svých;
teplý vánek nasil všady
kvítí na luka i sady,
a mlh rou ky z dolů zdvih.

Nuže, vstaňte, vyzraďte mi
svého snění jarní zvěst;
mně již jaro nepřiletí,
jenom květem štěpných snětí
kolem hnízd mi zjevno jest.

Velkonoce, z mrtvých vstání,
slyšíš z dálky onen hlas?
Divné, čaromocné zvuky,
bílá blanka padá z ruky,
slzy na tu blanku zas.

Z mrtvých vstání, velkonoce,
dobo přetajemných sil;
země v ňadro sílu sbírá,
mně však bolest srdce svírá,
zvonů hlas v ně tesknost lil.

Ó, má vlasti, kdy svou silou
zmámíš svého hrobu stráž?
Kdy s nebeským ohněm v líci,
v ruce pravdy korouhvici,
vstaneš jako Mesiáš?

Vše svěžící bouře jarní,
stihni mne, ó pojď, ó spěš!
s listem suchým lesa toho
nadějí mých do jednoho
listí zvadlé vezmi též!

Přines tvorstvu zákon nový
z nebes otev ených desk;
zjasní se, co kryto šeří,
až kříž křížem obzor změří
mraky trhající blesk.

Pospícháš, ó jaké štěstí,
jaký v listí toužný zvuk!
Jest to akkord zpěvné gamby*)
neb vítězné dithyramby
či zjařený srdce tluk? —

*) Druh housli o pěti strunách, jichž zvuk hlasu zpěvnému nejvíce se podobá.

Zablesklo se — jarní bouře
svadlé listí metá ven
a pod bukem v nízké trávě
prvosenka střásá právě
s hlavinky svůj zimní sen.

Žhavé jarní zablesknutí
trhá mlžný krajů háv,
modré řeky hněvná víla
za noci ho otočila
kolem lesa černých hlav.

Trhej, trhej, blesku jarní,
temnošedý závoj ten,
ledová znič pásma vrahů —
pravdě, světlu raziž dráhu,
korunu jim snese den.

Přírody co vasal první
zmař tu jemně tkanou lest,
jakou krutovládná zráda
na rozkvetlou klade ráda
kypré slávy ratolest.

Svatyní je les, v ní svíce
sosen mladé stonky jsou,
slunce velkněz, oděn v slávu,
by z kalicha zlatohlavu*)
rosu vypil obětnou.

Měsíc, jako věčná lampa
zdobí převelebný týn,
a ty větve rozložené,
dub, co od sta jar už žene,
skvostný nesou baldachýn.

Vánek všemi zvonky zvoní
a mohutných stromů týl
mráček v jemných kapek sitbě
k pokání a ku modlitbě
svatou vodou posvětil.

*) Lilium martagon.

Příroda se zasnoubila,
jaro líbalo ji v líc;
hleďte, v pestrý šat se kreje,
a mé srdce carmen pěje
šťastným svatebčanům vstříc.

Jedle vůni kadidlovou
vrhá s větví v celý bor,
a větérek s jižní strany
hraje v habří na varhany,
provázeje ptactva chór.

Zachraň, lese, stěnou mlází
u příkopu bílý hloh,
pohleď, kvete na pochvaty,
jako krásný — kostrbatý,
sedraný cigánský hoch.

Tolik květů, Bože milý,
šatných listů ale prost,
nevíť, čím víc rozkvitne se,
tím více že trpkých snese
plodů jeho chvátavost.

Ale chraň jej, chraň jej přece,
ty i tvoje kyprá mláz,
aby aspoň v dálném světě
plné štěstí poznal v květě,
potom žebrákem je zas.

Máj. — Vše kolem obětuje
a strom z nitra bujných sil
statisíce živých svící,
útlých stonků na větvici,
v žlutý plamen rozsvítil.

Ony kouzlaplné krásy,
lesní chráme, znám je, znám,
šeptem stromů srdce hřeji
a tvých svatyň u veřejí
písněmi se modlívám.

Ach, já toužím vyprositi
perlu zázračných těch krás;
přálť bych všemu světu míti,
aby píseň přešla v žití
a to žití v píseň zas.

Les se modlí, ticho všecko,
či svou jarní píseň sní?
Slyšíte ji? Vzniká, pučí,
chvěje, vznáší se a zvučí,
ba už celým krajem zní.

V sadě rozpuklo zas poupě,
jabloň žene v květ, a bez
blíže domku pěkně zticha
dívce do okénka dýchá:
máme jaro, dítě, věz.

Pohleď kolemkol, ta krása —
ach, jaký to děsný pal!
Bože, mně se hlava točí,
to je od tvých žhavých očí,
zkvet jsem, abych opadal?

Divno, divno — i v té smrti
sterá ovládá mne slast,
zlaté děvče, pověz slovem,
snad v tvém oku blankytovém
zasvitne mi nová vlast.

Příroda už rukou tvůrčí
kouzlí mladé jaro v svět,
nádherou tajemných skrýší
luhy, šatí, stromy výší,
kypří les a zdobí květ.

Modré nebe poutá k zemi
a polibek rtíků jich
sama cítí v ňader hloubi,
i to lesní ptactvo snoubí
teplým pásmem očí svých.

Divno-li, že mysl vřelá
bílou vlaštovkou chce žít,
a když jaro hodokvasí,
v moře rozkoše a krásy
křídla touží osvěžit?

Všude mír a všude ticho,
že bys jako v chrámě klek,
na krůpěje rosy padá
a zde v barvy se rozkládá
zlatý slunce paprslek.

Vlny dne se utišily
lidské práce odlivem,
však co v srdci spočívalo,
do tuhé se práce dalo
vždy bušícím kladivem.

Nitro hoří vzpomínkami,
věrná slzo, has je, has,
a ty, starý kováříku,
nechej tepání a křiku,
vždyť je venku jaro zas.

Země slaví z mrtvých vstání,
v lesním chrámě je dnes pout
nu a při díle tom svatém
nesmíš aspoň takým chvatem
svoje vlastní pouta kout.

Hle, to onen zázrak jarní
slunce všehojící lék,
ze šveholů čilých ptáků,
z růží, z divokého máku,
z jasmínu a fialek.

Teplých vánků šelestění
mile oblétá mou skráň
z chvoje, z křovin všech i vřesu
plno písní, plno plesu,
ozývá se v stráň i pláň.

Ba i měsíc tká a svíjí
roušku na stohlavý bor
a v té divné moci světla,
vůni dýší prsa zkvetlá,
rozkoš září z vlhkých zor.

A co dávno mrtvo bylo,
křísí náhlých citů vír,
růže kvetou zas, jež zvadly,
hvězdy, jež snad druhdy spadly,
svítí v sladký duše mír.

Dýše jaro z ňader jihu,
hlavy stromů šatí v běl,
lípa skládá na pupence
a hlas maličkého ptence
od větviček k větvi spěl.

Do okénka u myslivny
pokukuje jarní den,
zlatou nohou těká v trávě
a prst lípy ostýchavě
vábí děvče z domku ven.

Klepe, klepe na tabulky,
pojď, poupata v srdci máš,
ale u nás v prostřed lese,
každé v růži rozvije se,
a ty také — uhlídáš!

Slyšíš, srdce, švehol ptactva:
Les se v jarní chvíle vsnil
a líbezná melodie
z prsou na pažit se lije,
ba i květ se rozhojnil.

Zaber se jen v ony zvuky,
nesouť úkoj v nitru svém,
zahyne, co na tě vraží,
až ti slza líce svlaží
oslněné úsměvem.

V nesčíslných potom krásách
zaleskne se onen stkvost,
aby svědčil v dobu příští,
že se v ňadrech pěvce prýští
pestrá citů horoucnost.

Jara pohled nejvroucnější
květy stromu v kytku svil
a pták poupě sotva puklé
z kypré čtyřlístkové kukle
za družku si vyprosil.

Zem, ten motýl u vesmíru,
na křídla už sbírá pyl,
v sníh než znova zapřede se,
snad ti plnou růži snese,
jakové jsi netušil.

Její vůně obejme tě,
líbáním ti podá lék,
srdce k životu se vzruší,
a co mysl jemně tuší,
rozvije se v popěvek.

Zpívá táhle v lesa krytu
jarní touhu svoji drozd,
a při jeho písni prosté
lidské srdce v prsou roste,
kypří mech a šumí hvozd.

Každý tón je kvítek jeden,
jimi pučí ňader luh,
či jsou květy písně svěží,
které v srdci země leží
k jaru skryty? — To ví Bůh.

Jedno druhým doplněno,
proč se po ostatním ptáš?
Budiž rád, že v těžké chvíli
krásy rozmanité síly
k hojení svých strastí máš.

Zase láska zazvučela
v žalostivý ňader zpěv,
naděje zas vzlétly v spěchu,
aby srdci pro potěchu
chladnou roznítily krev.

Létly k lesu — švehol snesly,
z luhů slunce milou zář,
z oblak slzy dávno skryté,
a to všecko v kytku svité
lásce daly na oltář.

Kalino, kde tvoje síla? —
Každý proutek ještě hol —
proč jsi se tak rozželila?
Nežel, v bědách roste síla,
v květ se rozvije tvůj bol.

Housenkou byl motýl pestrý,
než chatrnou kukli svlék',
viz, a nyní v pestrém šatě,
v krajkách, sametu a zlatě
květný hledá útulek!

„Sdílný pěvče, zapomněl jsi:
dřív než motýlem se stal,
aby v kukli moh' se vpřísti,
květů poupata a listí
porušil a ohlodal."

Jakou báseň přelahodnou
zapěl rozpučelý háj!
Slyšíte ji rozechvětu
šířiti se v ladném vzletu
z nitra světlý na pokraj?

Jaká rozkoš, jaká něha,
jaký hovor, jaký šum!
Jara ústa roztoužilá
na rtíky už políbila
cudné poupě lilium.

To milostí opojeno
stydlivě rozvíjí květ,
zrak pod jemným svítá víčkem
a již zruměnělým líčkem
květ lilie zdobí svět.

A co slyší a co vidí
zkvetlým prsům na úžas,
to je vonnou její duší,
ale ona sotva tuší,
že je kněžnou oněch krás.

Lesní třešně v bukovině
a na třešni bílý květ,
zlatý prášek v nitru nesa
po lístečku dolů klesá,
prolétaje jarní svět.

Les, když nadšen mnohověvý
šumí bohatýrský zpěv,
hází třešně z bujna květů
do té básně plné vzletu
v kapkách vůně svoji krev.

Viz, jak stojí v zdobném šatě,
jako kněžna bílých vil,
jak v skořápce perla svitná,
jak z dob lásky plnocitná
píseň v epu, jež jsi žil.

Sklonila noc hlavu svoji
na rozkvetlý země klín,
jenom měsíc od smrčiny
dlouhé, černé vrhá stíny
na skal šedých pyšný týn.

Hvězdy už se vyrojily
v klenbu nebes modravou,
pod rouškou se měsíc bělá
a v květ lípa vypučela,
modlí se mi nad hlavou.

Mír se nese dálným krajem,
všude ticho, slyš a hleď!
srdce hoří, kdo je zchladí?
Upomínko mého mládí
pojď, v ztracený ráj mne veď!

Slyš, pěnice šedoperá
pěje v keře poupatech,
jakby srdce malé zcela
jaru vyzpívati chtěla
svěžím zvukem písní těch.

Bože! Tak jsem někdy také
zpíval lásce — unik' čas,
náhodou jen v bujné stráni
ono ptačí rozplakání
v soustrast jímá oči zas.

Shýbají se větve k zemi,
kryjí hlavu mou i týl,
jest mi, jak bych v jarní dobu
uložen byl v temnou kobu,
jak bych v rakvi pohřben byl.

Měsíc, noci cherub strážný,
zvolna nad krajem se vznes
a paprskem míru v šeře
každý bol mi z duše béře,
dnem jenž v její hloubku kles.

V dálce jako hejno supů
naposled jej stíhá vzhled,
tak-li v konec všeho žití
člověk rovněž bude sníti,
pak bych umřel rád a hned.

Žežulice kuká v houští,
vůni vydychuje les
a paprslek slunce rudý
listím dobývá se všudy,
aby svěžest květům snes.

A v té kráse a v té vůni
volá mi svět do útrob:
Těš se, jaro vše ti splatí,
vždyť ten slunce pohled zlatí
síni svatební i hrob.

Nuže, co tě rve a trápí,
zapomeň a spáti nech,
lidský život není dlouhý,
brzy snad jak atom pouhý
plouti budeš v aeonech.

Už se jaro k smrti chystá,
slabě dýše už, ó žel!
Mech se chvěje, slzy roní,
v skalách modrý zvonek zvoní
v dál metaje zlatý pel.

Aj ty lese prostý květu,
bez jara čím budeš, čím?
„Hnízda skryji v listů tísni,
abych o tisíce písní
v jeseni byl bohatším.“

II.

Posvátné jsou ony chvíle,
v kterých cit a dálný bor
v zanícení jitřním časem
sladkých písní polohlasem
tichý vedou rozhovor.

Les člověka modlit učí
tonoucího v moři snah;
ukojený duch se zvedá
a vzlet mysli štěstí hledá
v první lásce ozvěnách.

Divné zkazky v šelestění
vanou z luhů v kyprý bor
a ty jedle útlé síly
hlavy k sobě naklonily,
jako dívky v rozhovor.

A co dýší a co šepcí,
kytice je něžných těch,
raněné-li srdce stůně,
uzdraví je květů vůně
a vzdech zmírá na ústech.

Tajnými už krůpějemi
padá k zemi šedý stín
a v hebounkém položeře
srdce dumavé se béře
v poesie svatý klín.

Po měsíčním světla proudu
cit se nese výš a výš
a lahoda nevýslovná
s nebes modra padá zrovna
v bolesti a v hněvu skrýš.

Lesy naše zpěvorodné,
šum váš zní jak blaha zvěst,
každá větev zkvetlá jarem,
nejstkvostnějším písni darem,
nejzdatnějším lékem jest.

Zpěvy naše přelahodné,
domov váš je kyprý bor,
nepijete z lesklých číší,
svěžest pije však, kdo slyší
tajemný váš rozhovor.

Což je radost v zlaté síni?
V purpur přioděná lež;
v lese jenom, jenom v lese
rozkoší se nitro třese,
kudy těkáš, kudy jdeš.

Nad Tokajc pohár zlatý
jesti vonná lesů chvoj,
srdce dny i noci celé
pilo by zde v touze vřelé
křišťálových citů zdroj.

Plny svěžesti jsou lesy,
bujné stromy plny míz,
hle, v kadeře prostoleté
steré jehnědy si plete
četa štíhorostlých bříz.

Už prochvívá dálné bory
vůninosný teplý vzduch,
zdivené kde oko stane,
odevšad mu rozkoš vane
tajeplných zvěstí ruch.

Vánek jemné písně šepce
a krajince na pospas
z jihu pospíchají ptáci;
trávy zeleň, květ se vrací
brzo vztyčí hlavu klas.

Jenom jedno nevrací se —
odrodilý matky syn!
Bože, Bože! zda se vrátí,
nežli vrah svou zradou schvátí
volné vlasti volný čin?

Jívě v poli hojné slzy
mračno hází na větev,
listí chví se zas a zase,
vždyť v těch místech rozešla se
dvojích srdcí bujná krev.

Rozešla se v hněvu, vzdoru;
dávno to; hle, slz těch jas!
Snad po žití nepokoji
smířená ta srdce dvojí
zde se v duchu sešla zas.

Nad doubravu namáhavě
sivý holub vyletěl,
na raněném jeho křídle
stála krůpěj krve stydlé,
padal a přec u výš chtěl.

Dokonáno! Spadni klidně
na temena rodných skal,
bys pohledem s jejich výše
do svých dětí volné říše
smířen byl — a umíral.

V trojvětvici hnízdo drozdí
kryje plnolistý buk;
v hebkém lůžku ptáci mladí
sotva pípnutím se zradí
a přec krásný je ten zvuk.

Krásný, jako mladých citů
skromně kryjící se druž,
jeden v sobě více chová,
nežli odměřená slova
v umělcově písni už.

Soumrak kryje pláň i stráně
hebkou šera lahodou,
ticho všude, jenom v luze
poutníkova noční chůze
ptáka plaší náhodou.

Kolik snů as přerval právě
ten, jejž zášer k pouti zval?
Jaké by as byly písně,
kdyby pták sny svoje vysně
z jitra v háj je vyzpíval?

*

Převyšuje kvítí trávu,
zde si, hlavo, pěkně zhov!
Pestré vesny útlé děti
budou tobě vyprávěti
na tisíce vonných slov.

K ústům, k čelu se ti skloní,
a co budou šeptat, slyš!
Zplanou zkazky dávných chvílí
tím, co časy potopily,
a tak srdce potěšíš.

Spatříš z očí pestrých květů
vstříc ti drahé duše zřít,
s nimi pak o dávné chvíli,
jak jste dříve hovořili,
opět budeš hovořit!

V hynoucího světla vlny
ponořil se teplý den
a při jeho uplavení
zní to jako zvonů znění;
je to píseň — je to sten?

Pestré kvítí jako ze sna
kývne hlavou a spí dál,
jenom níže pokraj vody
slavík věčné lásky svody
posud pěti neustal.

Lehce mračny dobývá se
luna bledým úsvitem,
jak nevěsta lidstva davem
přioděná lesklým hávem
zrak na sirou klopíc zem.

Už svou krásou oslnila
nedohledný světa chrám,
já pak jatý božskou září
les a lunu při oltáři
v tichých slibech poslouchám.

Zroď se v tiché letní noci
z lesa spící lahody,
útěcho mé mysli choré,
a vy jedle útlé, sporé,
vstaňte k plesu, na hody!

Duch chce křišťál luny píti,
rosou čelo ovlažit,
aby zlatý motýl písně,
vzlétna z myšlenek mých tísně,
chvíli v květech mohl žít.

V přelahodném jihu vání
ukryt touhyplný zpěv,
radostí se vesmír plní,
ba i srdcem v spěch se vlní
láskou rozháraná krev.

A kam vzletná mysl touží
po světě i v nebes báň,
všecko v čarokrásném věnu
dala tvorstvu na výměnu
přírody vždy štědrá dlaň.

A ty moje srdce teskné,
plakati bys chtělo snad
pro záhonek štěstí malý?
Hleď, kol lesa, luhu, skály
vykvetlo ho plný sad.

Bujným žitem cesta k lesu
a to žito plno chrp —
aj, ten letní žár tě naví?
Lesa chlad, ten všecko spraví,
jenom chvíli ještě trp!

Pohleď, z houští pozvedá se
hřeben temněrudých střech,
tam zasedl na zahrádce
srdce tvého útlý rádce
plný touhy pod ořech.

Ta dívčina jak malina
hledí plůtku roubením,
ty jdeš ještě mezi žitem,
však tvé srdce v domku skrytém
dávno šťastno, já to vím.

Se skřivánkem v závod letí
pod oblaka čilý duch,
žal však datlem vzhůru šplhá,
v srdce tluče a cit zvlhá
v oku mém. Proč? To ví Bůh.

Zrobilo to orůžnění?
Slyš, co z dálky jímá sluch,
české písně — každá kryje
smutku plné melodie,
a já pláču — proč? Ví Bůh! —

Z houštin trávy rozbujněné
jarní květ se vytratil,
avšak léta nové děti
pod ochrannou pučí sněti
z čaromocných země sil.

Podál, blíže sosny kmene
sasanku můj spatřil zrak:
pověz, pověz, kde jsi byla,
či jsi z mála slunce pila,
že vykvétáš pozdě tak?

Sklonila se, zašeptala,
sluch můj jak by povzdech stih'.
„Aj, proč ptáš se? Jsem-li milá,
ňadra bych ti ozdobila,
nechť i pozdě; či to hřích?"

Tisíc květů jedu plných
rodí milá lesní skrýš
a na mocné lípy údy
zpupně vypíná se z půdy
bujné býlí výš a výš.

A list vadne od temene;
chraňte, chraňte rychle peň,
nebojte se toho ostí,
čím víc se ho kolem hostí,
tím zdárnější bude žeň.

Les i pažit překypují
sladkým lásky želáním,
žežhulice s milým v jedlí
do temného koutka sedli
a má duše sedla k nim.

Poslouchá je v rozhovoru
a pak toužně volá v les:
dobo lásky, rozechvění,
když pod jedlí políbení
první dal jsem, kde jsi, kdes?!

A v soucitném udivení
zatajily stromy dech,
v očích pestrobarvých květů
zjevily se jako v letu
slzy padající v mech.

Ba i mne tak nenadále
ovlád' dávný srdce žal,
že jsem v božím lesa krytě
zase jednou jako dítě
z plné duše zaplakal.

Letní večer zlatou rukou
žehná modlící se bor,
z dechů země perly tvoří,
jako slzičky je noří
v dřímajících květů zor.

I sen krásy plnohvězdné
vůní tkanou perutí,
tajná blaženství jim vlaje
z písní zázračného kraje
v každé prsou dechnutí.

Z měsíčného obejmutí
zahnalo už slunce noc
a zem celou, ana snila,
hrdě sobě podmanila
žhavých šípů čaromoc.

Světovládce, ustaň v hněvu,
kvítí nyje, nech je, žel!
Pohleď, s hebounkého stvolu
pestré hlavy kloní dolů,
zážeh tvůj je zkrvácel.

Či-li proto, aby zvadlo,
všemocným se pánem zveš? —
Aj, kdy, Zeve, z oblak šeru
jako Akrisia dceru,
zemi deštěm obejmeš?

Ještě nebe kryto mraky
a každičký list i květ,
těžké kapky deště nesa,
pod tvou tíží dolů klesá,
ohýbaje útlou snět.

O jak mi tě líto, lese,
hněv že sypal černý mrak
na větve i mech i trávy
a že milostný a hravý
slzami tvůj stížen zrak

Nelituj mne v prvním ránu,
u večer, přijď, pěvče náš,
až sluníčko v kráse rudé
v slzách odrážet se bude,
samé perly uhlídáš.

Spadla krása pestrých květů
na oděnou mechem zem,
jako z dívčí zřítelnice
slzy na ubledlé líce
náhlým srdce rozkazem.

Stržen dal se nésti v dálku
plané růže jemný květ,
kde že jsou as ty lupínky?
Pryč jak vonné upomínky
útlých, zlatých mládí let.

Či jsou lístky drobné písně?
Ach, já pohnut mnohou čet':
„Nežel, všecko zvadá, padá,
jen kdo slzy v srdci skládá,
může zpěvem vypučet.“ —

Listím pláče strom i růže,
áj, čím já as plakat mám?
Nekvetu už, nemám slzy
a ta svoje prsa brzy
v jeseň žití vyzpívám.

U každé trávě chví se rosa,
v rose vyobrazen svět,
malounká to zrcadélka,
v nich se zračí slunce velká:
háj i člověk, strom i květ.

A co svět ten dálný asi?
Krůpěj rosy, a co v den
životem se v kapce děje,
snad se jiným očím stkvěje
pouhou dětskou hříčkou jen.

Už se ptáče k spánku chystá
do smrčiny tajných míst,
zřídka jen a táhle píská
a pak na větvi se stiská
v měkce rozbujněný list.

Ach, jak jinak mému lidu,
v jařmu tráví zlatý den,
Bože, nesmíť po únavě
volně ustlat těžké hlavě
ani v poli na kámen!

Pod kamenem pramen prýští,
vrhá perly v šedý mech
a zob maličkého ptáka
jednu po druhé je vsáká
v útlé hrdlo na pospěch.

Divno-li, že písní jeho
zkvetlý háj se zveselil?
Ze zdroje kdo krásy pije,
můžeť sladké melodie
zapěti i z trpkých chvil.

Šeptej, háji, do únavy
choré mysli na pospas
a vy, břízy kouzelnice,
rozviňte jen víc a více
kyprý, hebounký svůj vlas.

Hovor váš a šepotání
rozkoš nese v ňader skrýš,
uspí žel a radost vzbudí,
a čím život mysl trudí,
v slzách dolů padá již.

Sladký mír, prv netušený,
lehký úsměv snáší v tvář,
a když oko v dál se dívá,
s ňader citem leskle splývá
budoucnosti svatá zář.

III.

U lesa temné zelenosti
roste prsou malý svět,
vzmáhá se, až dál ta širá
u vesmíru uzavírá
hvězd po věčný samolet.

A středištěm toho všeho
sdílné srdce je a cit —
šťasten, koho neuhnětlo
zdvojené to čarosvětlo
a mohlo jen ozářit.

Zkonejši mě, svěží lese,
prameniště luzných těch,
vždyť už zase křivdy síla
srdce k hněvu vyrušila
z uložených tebou něh.

Ach, ty všecko ukolébáš,
moje srdce též, já vím,
v šerém chrámu tvého loubí,
s popěvkem se nitro snoubí,
zde svým žalům pohovím.

Nuž, svých bohů pod ochranu
beř mě, ukryj v klínu svém,
by, jak matka dítko v plínky,
složil cit své upomínky
v píseň s rýmů úsměvem.

Nuže, pěvče, pohov duši,
zatoužilť jsi býti sám,
však u věčných krásách davu
neukláněj marně hlavu,
nepni k nebes výšinám!

Přímou tváří, přímou myslí
v skutečnosti vyhledej
úsvit šťastnějšího žití,
a co láska do hvězd vznítí,
v hlubokost svých ňader skrej!

Pošli, slunce podjeseně,
průvodem mi jarní zvěst,
pohlaď, pozlať ještě jednou,
nežli zkřehnou, nežli zblednou,
hlavy stromův u mých cest.

Pohlaď, pozlať milostivě
hruď i skráně také těm,
v jeseni jimž blaha není;
ať jsou aspoň v klidném snění
zlatovlasým dítětem.

Kráčí Jeseň lesem, polem,
za ní mlžin šedý sled;
v háji, v sosen temné chvoji,
břízky přizdobeny stojí
zlatým listím naposled.

Břízky, milý obraz mládí
vidí ve vás lidský duch,
jemuž nechať lká i smutí —
ba i v rakve obejmutí —
růže na tvář klade Bůh.

Z rudých oblak na západě
slunce žalně zírá zpět
a tam v pokraj nebes sklonu
z černých mračen svého trónu
sen ovládá dálný svět.

Pokyň žezlem, noci vládce,
a co vlast nám hnětlo, skrej,
zlatou zář ji tiskni k čelu
místo pravdy plné želu
aspoň štěstí sen jí dej!

Mladý les svou hlavu koupá
v jasných vzduchu peřejích
a po slunce tajném zcestí
skrz zelené ratolesti
zlato padá v krůpějích.

Ó jak by mé srdce rádo
neúnavný vzalo chvat,
kdyby zlato, které v kmitu
roztroušeno na pažitu,
všecko mohlo pochytat!

Až by unesení svaté
oslnilo moji tvář,
pak bych vlasti kolem hlavy
utkal epopejou slávy
věčnou z toho zlata zář.

Uhoštěný v skrýši lesní,
v síni rozbujněných krás,
slyším zašumáním chvoje
z nadvěkého rychle zdroje
v dálku odplývati čas.

A ten proud se prýští stále,
povždy čil a povždy mlád,
hrom pak děsný v bouře zjevu,
ana duby trhá v hněvu
proudu toho vodopád.

Přes skaliska v zoufalosti
v propast mihne se jak stín,
však kde hlavu tříští v pádě,
vččně hude na záhadě
těm, jež rodí země klín.

Jeho hloubka nevyzpytná;
člověk u dna pískem jen,
sem tam bezvolně se točí,
až konečně v hloub se vnočí,
v náruč smrti položen.

Vzhůru, vzhůru, letní noci,
opusť pažit, vřes i sněť,
zlatořasný den tě plaší
a skřivánek už se vznáší
v blankyt, nuže domů leť!

V trávě procitly již květy,
vlaštovice kolem střech,
mladá žínka v myslivárně
a tam v oblak tíhne švarně
sokolík už na dostřeh.

Jenom sem tam nyvé kvítí
s Bohem dalo družkám svým;
zvadlo vroucí slunce láskou,
nebo chladných větrů zkazkou,
nebo těžkým krokem mým?

Noci, dušemi těch květů
mohutná svá křídla zdob,
vímť, že zaneseš je vzhůru
a že svitnou s nebes kůru
jako hvězdy na svůj hrob.

Rozvinul se list a zvadnul,
spadal květ dnes porozvit,
a co žití v nitro sválo,
žitím zase vzplápolalo
a v tom ohni shořel cit.

Slunce zářilo a zniklo,
pták vyvedl dětí řad,
den se víc a více krátí,
ach, vše tajnou silou chvátí
v konec žití napořád.

Malý brouček svitl nocí:
„Poslyš, pěvče jarních dob,
chceš-li šťastně v světě žíti,
nesmíš v ruchu tvorstva zříti
jen šílený pospěch v hrob.

Nebyl jsem; tu smrtí růže,
nový čas mne zrodil přec;
křídla v pelu zlato našly
a tu růži snad okrášlí
mládí tvého ruměnec.

Sny mohou být květinami
a mladistvé lásky zář
může hvězdou s nebes výše
do komůrky hledět tiše
v bledé dívky sličnou tvář.“

Družný ptáčku, s sebou vezmi
pěvce k jihu končinám;
toužím také v čilém spěchu
létnout s tebou pro potěchu
strastiplným hodinám.

Však jen mysl tuží křídla,
noha s prstí srostlá je —
už tě z oka ztrácím, tíhni,
snad tou věčnou ňader výhní
brzo život roztaje.

Ale až se vrátíš zpátky
od moře a vonných luk,
na mém rově v trávě sedni
a na místě žalu zvedni
zakochaných krajů zvuk.

U velikém lesa dómu
stojí malý boží stan;
koho asi zbožné rámě
vystavělo kapli v chrámě,
aby ctěn byl nebes Pán?

K čemu kaple v prostřed lesa?
V nitru k tobě mluví kdos:
Svět ti chrámem, bližní bratrem,
v citů zanícení svatém
klenot věčné víry nos!

Modlíš-li se, učiň skrytě,
u všemmíru Bůh, ó věř,
hluku lidstva u vzdálení
ukrývá ho časů chvění
hrom i blesk i strom i keř.

Volně v prostřed šumných stromů,
chodče, díky Pánu vzdej,
modlitba tvá budiž němá;
kdo kapličky v srdci nemá,
u lesa jí nehledej!

Žloutne stromu listí v lese,
každý keř a každý peň
dumá, kývá, chví se, vadne,
listí šepce — brzo spadne —
jeseň bude slavit žeň.

Ach, ten pohled skládá v srdce
drobných slz vždy víc a víc,
každý list, jenž pádem smutí,
jesti jedno povzdechnutí,
a les jich má na tisíc.

Mysterium smrti věčné,
divohrůzná je tvá moc;
hle, v tom pestrém kvítí davu
všecko sklonilo už hlavu,
lese, lese, dobrou noc!

Ticho, jedno šepce ještě:
„Pěvče, v smrti zákon skryt:
příroda co třímá v dlani,
u věčném jen umírání
může věčný život mít!“

Lesem nocí temnočirou
rozléhá se sosen zpěv:
„Vzhůru, vzhůru sestry měřte,
z vlhké půdy vláhu beřte
do kořenů jemných cév!

Z cév těch v dřík a silné větve,
žádná v ssání neulev,
pučte, sestry, velké, malé,
třeba je nás neustále
na skříň, pro ples, pláč i hněv.

Třeba chvoje, bujných větví,
třeba čile vzrostlých dřev:
ptákům chvoj, by spali v hebku,
větve — malým na kolébku,
těla — starým na rakev.“

Žluté listí leží kolem,
poslední květ lesa svadl',
podél stráně bouře lítá
láme jedle, rve a zmítá,
mráz dýchajíc odevšad.

Jenom z buku doutnatého
rudý kvítek pučí ven,
chrání-li ho korné stěny,
nebo je to opozděný
uvadlého srdce sen?

Chráskou starostí a smutků
kalný den mne obklopil,
nuže, v lesa zvučném šíru
rád bych zlatou číši míru
při měsíčním světle pil.

V hnízdech ptáčata se modlí
mírným zobce pípnutím,
pohleď srdce, slyš ty ptáky,
a jak oni, učiň taky
svaté chvíle kynutím!

Do lesa tě bolest vedla,
radost povede tě ven;
až na lůžko klesneš tiše,
aspoň v nitro padne s výše
zlatotkaný štěstí sen.

Tichá noci, temné moře
plno bájevěštných vln,
pověz, kam ty vzdechy létly,
jež prs lidstva děsně hnětly,
zda-li jimi vesmír pln?

Mluv, lid tobě svěřil všecko
v klnutí i modlitbách,
nemůž' z kletby té být bouře?
Viz, cit s křivdou v stálé vzpouře,
bratr posud bratru vrah.

Rozvlniž už, noci tichá,
lidských pláčů vetetok,
čas uchopí za stavidla
a než slza v led vystydla,
v trhavý ji pustí skok. —

Až ty vlny přejdou všecky,
osvěží se luh i stráň,
a čím věčnost ňadro zdobí,
z toho svorné lidstvo zrobí
vínek pro unylou skráň. —

Noc už prchá — u sítiny
racek hledí v lesní tmáň —
mezi kmeny už se šeří —
pták si čechrá zobem peří,
vznáší se a letí v pláň.

Proč jsi přišel, divný ptáku,
s jižních břehů v sever náš?
Znáš ty moře zbojnou pěnu,
bouř když kvapí, na stěženu
vodní hlídku konáváš.

Mlčení tvé plné smutku
co chce věstit? Příboj snad?
Ach už tamo mlhy šedé
v kukli večernice vede
blíž a blíže odevšad.

V také bouři plulo druhdy
srdce mé jak hrdá loď;
přišly vlny, krev mi stydla,
osud velel u kormidla:
Přítěž slzy v jícen hoď!

Pyšné lodě bouře drtí,
nuž, do člunku k veslu skoč,
v hračku tu bouř neopře se,
volně tebe jenom snese
u přístavu na úboč.

Zůstal jsem — loď pohlcena
děsnou moře kotlinou;
aj, proč v ruce tisknu hlavu?
Věděl' jsem, že do přístavu
člunky snáze doplynou.

Dnes tak divně zpíváš, lese,
a přec onu píseň znám,
hovor, list co vede suchý,
nese mysl do předtuchy
i k minulým hodinám.

Listí padá, lidstvo padá —
ach, ty, lide můj, ó věř,
by tě bouře neurvala,
při právu stůj jako skála,
štít a meč a šišák beř!

Budiž obrem velikánem
a tvůj ukalený hrot
odvaha buď s pevnou vůlí,
tím pak odhodlaně půli
hada rozkacených rot!

A vy, hrdinové písní,
opásejte zvučnou hruď,
každé slovo svitni mečem,
a to pouto, které vlečem,
padni v prach a pluhem buď!

Žalovala střemcha v stráni:
Krásná bývala jsem dřív,
země když se jaru vzdala,
v květ jsem hlavu odívala
hrdým sosnám na podiv.

Mezi květy čarokrásný
vplétala jsem perel skvost,
za rána i pozdním časem
zpívala jsem, nedbala jsem
na sousedek řevnivost.

Ale přes noc spěchal kolem
ztulačených větrů roj,
odnes' květy, porval stráně
a nevlídné hrubé dlaně
pobraly i řásný kroj.

Pokud list mne zdobil svěží,
pěl o moji krásc pták —
prch', co s rozcuchaným vlasem
žena jenom chudobná jsem —
ach, a s lidmi také tak!

Želíš, že ti jeseň krutá
spěchá v kadeř jíní plést?
Nežel, vše se kolem mění,
ani kámen stálý není,
změna jenom stálá jest.

Čas po krásách letmo tíhne
jako po jelenu chrt;
v jara utěšeném vání,
v bujném růží vykvétání
ukrývá se věčná smrt.

Myslíš snad, že zápal vzletný
a nebeských citů roj
vede v život? — Marné zdání,
každé zdání, každé ňader oddýchání
smrti s životem je boj.

O ztraceném vlasti jaru
hovoří mi dálný les,
o lvu, který slávy vzletem
dalekým se nesl světem
a královské žezlo nes' —

Dosti už té minulosti,
nepomůže! Věštcem buď,
netěš vždy jen předků slávou,
ukaž na tu smečku dravou
neduhů, v čin srdce buď.

Chvála, ta jen pro uspání —
co přivádí k hanbě, zhaň!
Uč se chránit rodné prahy
a na krvelačné vrahy
meče bráti v tuhou dlaň!

Vzhůru, peruti mých písní,
prchni, chmuro nelibá,
radost žití v ňader hloubi,
mně jak svlačec srdce vroubí,
lesa klín mne kolíbá.

Sladkým tónům do náručí
padá rhytmus plných slov —
Bůh ví, zda z těch písní slítne,
až mé vlasti ráno svitne,
jedna v pomník na můj rov?

IV.

Komu žitím ukovány
k srdci bědné tíže jsou,
do lesa jdi v také muce,
soucitných vil milé ruce
z prachu výš tě povznesou.

A v šumání temných sosen
harmonickým povzletem
octne se pln božské síly
duch tvůj, jako anděl bílý,
v letu volně nad světem.

Zelený můj hostiteli,
chvilku spočinout mě nech,
mysl z ohně, který hoří
v prsou, nové zpěvy tvoří
měkké, jak tvůj stín a mech.

Chudý pěvec, máť on třeba
v světě míru na nejvíc,
uklání-li hlavu svoji,
pláče žalem slzy dvojí;
rudé v srdce, bledé v líc.

Ze slz těch mu nese každá
žal vznícený ohněm střel,
jimiž osud krvelačný,
jako Perun krytý mračny,
schránku citu otevřel.

A přec jeho sny jak svlačec
ovinují hrad i chýš,
a kde dva se mají rádi,
těší je a chová kradí
věnče besídkovou skrýš.

Zbývá ť pěvci těchy málo
z rozkoší a zvuků těch,
zřídka lístek lauru spadne
na čelo — nuž, v síni ladné
spočinout mě aspoň nech.

Žel, můj lese, opadáváš,
jiním prokvétá ti vlas,
z kmenů všech i ratolestí
prchá zelené tvé štěstí
i růžový nádech krás.

Vraždychtivý od severu
pádí ostrých větrů šik,
trhá listí, mrazně slotí —
také vše jen půjčeno ti
v krátký jara okamžik.

Jako my, jsi přeubohý:
náhodou jsi k žití vstal,
náhodou jsi z nitra pučel,
náhodou jsi měl snad účel,
náhodou jsi opadal.

Líto mi vás, černé olše,
řídkým u vás lidský host,
vás, ponuré hvozdu dcery,
má kraj po věk za příšery
zlou přibásniv minulost.

Mám vám klnout, mám vám láti.
snad pro lidský rozhovor,
že na vašem družném kmeni
doznal chuďas zapomnění
na života svár a vzdor?

Vždyť vy jenom přijali jste
sdílně jej, když přišel k vám,
klidné jste mu lože daly,
do snu jste mu zazpívaly,
tož i pro vás soucit mám.

Kostru časem vybělenou
ovinuje v houští mech —
srnka se tu uhostila
s ranou v boku, její síla
proudila se v žalný spěch.

Vrah ji stihl, zasténala,
zavolala na svou mláď,
pohleděla na vše strany,
vlastní krev svou pila z rány,
kladla hlavu na kapraď.

Ptáci s Bohem zpívali jí,
zavzdychal i šuměl les,
drobných srnčat chasa malá
žalostivě blekotala
a háj pláč ten krajem nes'. —

Zlaté vlasti síla bujná
srny horší měla den:
nehynula v ptactva zpěvu,
v zrady rozkaceném řevu
krev cedila na kámen.

Rozprchly se děti plaše,
v dálku hnal je hněv i strach
a v tom zpěvném svatém háji
bratří z ňader bídy ssají
smrt; syn rabem, pánem vrah.

České lesy, naše voje,
vy jste vlasti jará stráž,
na cizácké zákeřníky
tužte svoje vzdorné šiky,
těla svá i sterou páž.

Stonásobnou tvořte znova
kolem ráje pestrou zeď —
ty pak, volnosti tak žďaná,
vznes se jasným sluncem rána,
a ty, pluky veď.

Svaté právo, nejchrabřejší
rytíři, buď Brunšvíkem,
každé zradě hlavu dolů
a dík věčný z hnízda bolu
vzlétne zpěvným slavíkem.

Země tichne v tvůrčím ruchu,
k novým dobám sbírá sil,
vše, co pocítila, zkvetlo —
pozdní chudobku jen světlo
slunné líbá v rudý týl.

Co tu chce to kvítí pozdní?
Bujný pažit dávno zžat!
Ach, chce ono s citem vřelým
družkám dříve vypučelým
s povzdechnutím pozdrav dát.

Tak i večerní má píseň
hledá rythmu zlatý svit,
chcet svým družkám dáti s Bohem
a cit stejný v srdci mnohém
z dálky vřele pozdravit.

U mých nohou listí šumí,
vítr s větvice je stih',
ze svých mrazně chladných dlaní
v posměvavém šepotání
do lidské je stopy vrh'.

Každý lístek jedno srdce —
sterá přání k němu viň,
žití v bouřném hodokvasu
urve je, pak v stopu času
zahodí a volá: „Zhyň!"

Jiné doby ukryjí je
v chatu pod nizoučký drn —
blažen, písní kdo můž' díti,
zda mu k hlavě sneslo žití
vavřín, růže — nebo trn. —

Smutno v háji, jako v sini
zvolna práchnějících těl,
každá jedle v dobu jarní
dívčinou, teď pannou starou,
ženich zpěvák uletěl.

A tak všude oklamání —
krátkéť jara prodlení —
sem tam lítá babí léto;
smutno, žalno doby této
v tichém panen modlení.

Ó mně s vámi smutno také,
tajemnýť jest osud náš —
do prsou co žitím vssáto:
láska, radost, všecko vzato
k jemným nitím na rubáš.

Osnovou v něm pláč i vášeň,
útkem trápení i klam
a v slábnoucím ňader tluku
v třesoucím se šine zvuku
člunek s pásmy sem a tam.

Aj, ty truchlíš, šumný lese,
krůpějí tvých lesklý tok
v soustrast všecku bytost budí
a do očí mocí pudí
tisíc perel v jeden skok.

Rozvesel se; prchlé štěstí,
zázračný ten samolet,
zas se zrodí v jara svitě;
vždyť i v lidská ňadra skrytě
u hrobu se vrací zpět!

Různé jedle, paběrečky
zahynulých lesa vnad,
stojíte zde v bouřné slotě
jako děti na sirotě
povrženy odevšad

Temen vašich nedotknou se
ani křídla šedých vran
a v severní dobu tuhou
nechráníte jedna druhou
jako v háji se všech stran.

Nelituj nás, pěvče sdílný,
my pějeme každá zvlášť,
a co srdce ždá a tuší,
to v samotě nevyruší
houfný hluk a houfná zášť.

Tiše, tiše, jedle mladá,
dnes si dumnou píseň nech,
ptáci do větví se skrejte,
a vy, květy, nedýchejte
tisíce svých libých něh.

V duši mé jest žalostivo,
mysl těká tam i sem,
nelze jíti ani státi,
jest mi, jak bych oplakati
musil všecko v žití svém.

Prsa bolestně se úží,
pozdní čas jest, pozdní čas —
umru! — „Ne tak," šepce kvítí,
„slyš tam v obláčku se chvíti
drahé matky těšný hlas!"

Zase mrazy sněhosypké
kryjí jíním les i stráň,
viz ten javor konec lesa,
list mu žloutne, dolů klesá,
vzdychá, pláče, pohleď naň!

Zahleď se jen v ono listí,
nežel, zákonem je tak,
vzejde jaro v dol i horu,
bude čilo na javoru,
sluch se potěší i zrak.

S javoru jak žluté listí,
v jehož známky duch se včet',
musí z nitra bouř odnésti
drobné naděje a štěstí,
než mu činem vypučet.

Už ti, lese, utížily
sněhy vzdorovitou plec
a v zlém hněvu z chladné skrýše
v líc i kadeř tobě dýše
zhoubu divý jinovec.

Těžkou hlavu kloníš dolů,
na co myslíš, na svůj cíl?
Radost měl jsi, slzy taky —
nuž — co žije pod oblaky
ještě smrt má za podíl.

Nežel, hrstka odhodlání
od všech bolů svobodí,
a kdo v trápení i štěstí
stejně může šíji nésti,
ten i smrti vévodí.

Až do houštin temnošera
letí z dálky zvonů hlas,
poledne už, ticho všade,
a do ňader hloub se krade
netušená radost zas.

Napoj se, ó srdce moje,
milých tónů souzvukem,
napoj se a před svým skonem
hlahol jasným jitrním zvonem
písně v milou rodnou zem.

Krátký čas a pusto všecko,
všude mráz a všude led,
ach, jasane osamělý,
už jsi jiním pokryt celý,
listopad tě na smrt ved'.

V dlouhé noci větve suché
darmo zvedáš do nebes,
list je dole, hlava bílá,
smrt tě v náruč uchopila,
odkaz tvůj mi šepce les.

Jest mi, jak by zvadlým prstem
napsal jsi mi do útrob:
„Chladné krve krůpěj jedna
máj promění v kůru ledna
a besídku z růží v hrob."

Kdo by řekl, temný lese,
že jsi také jaro měl,
že když v nedostižné dáli
s jarních nebes hvězdy plály,
písněmi jsi zašuměl!

Hledívaly na tě s výše,
hovorů tvých sladkých svod
poslouchaly v zanícení,
ach, kde nyní tvého pění
harmonický chorovod?

Všecko prchlo, zumíralo,
zákonem to světů všech,
jež jak drobná zrnka prsti
příroda má v pestré hrsti,
nuže, k čemu pláče vzdech?

Sosna lesa na pokraji
volá přes proud v tichý dol:
„Pospěš, pěvče, mezi všemi
zelenými děvicemi
věrnou družku sobě vol!

Požaluj jí, potěší tě,
zmírní srdce tvého let,
sdílnou sestrou bude tobě,
a co rakev ještě v hrobě
obejme tě naposled!“

Pozdrav Bůh, má javořino,
tys má nejmilejší druž,
ještě zimy plášť tě skrývá,
avšak kolem, sestro snivá,
poletuje jaro už.

Aj, při sklonku tvého spánku
něhyplný sen ti vznik',
hle už na dvoulistém stonku
nese tobě v bílém zvonku
jitřní píseň podsněžník.

A v svých ňadrech zárod nový
zdobám nekonečných jar —
ach, pak krásy netušené
nad tebou se nebe klene,
javořino, dobrý zdar!

DUCH PŘÍRODY HOVOŘÍ:

Nyní jsem tě proved' kolem,
krás ti zjevil dost a dost,
přijdi, kdy se tobě zlíbí,
později vše, co ještě chybí,
milý může dostat host.

Bav se, nechtěj jinak míti,
co stanovil zákon můj,
potěš srdce, mysl, oči,
a jestli v ně slza skočí,
zpívej, avšak nežaluj.

K čemu těžce zkrvácený
světu ukazovat prs,
řekni radš: Ne, to krev není,
to v rozkošném uzardění
purpurových růží trs.

OBSAH.

I.

Strana

V kypré, bájiplné skrýši 13
Jako poutník k svaté hoře 14
Volné chvíle, šťastné chvíle 15
Už pěnice hnízdí v křoví 16
Doubče, oviň listím hlavu 17
Velkonoce, z mrtvých vstání 18
Všesvěžící bouře jarní 19
Žhavé jarní zablesknutí 21
Svatyní je les, v ní svíce 22
Zachraň, lese, stěnou mlází 24
Máj. — Vše kolem obětuje 25
Les se modlí, ticho všecko 26
Už příroda rukou tvůrčí 28
Všude mír a všude ticho 29
Hle, to onen zázrak jarní 31
Dýše jaro z ňader jihu 33
Slyšíš, srdce, švehol ptactva? 34
Jara pohled nejvroucnější 35
Zpívá táble v lesa krytu 36
Zase láska zazvučela 37
Kalino, kde tvoje síla? 38
Jakou báseň přelahodnou 39

Lesní trosne v bukovině 41
Sklonila noc hlavu svoji 42
Slyš, pěnice šedoperá 43
Shýbají se větve k zemi 44
Žežhulice kuká v houští 45
Už se jaro k smrti chystá 46

II.

Posvátné jsou ony chvíle 49
Divné zkazky v šelestění 50
Lesy naše zpěvorodné 52
Plny svěžesti jsou lesy 54
Jívě v poli hojné slzy 56
Nad doubravou namáhavě 57
V trojvětvici hnízdo drozdi 58
Soumrak kryje pláň i stráně 59
Převyšuje kvítí trávu 60
V hynoucího světla vlny 61
Zrodí se v tiché letní noci 63
V přelahodném jihu vání 64
Bujným žitem cesta k lesu 65
Se skřivánkem v závod letí 66
Z houštin trávy rozbujněné 67
Tisíc květů jednosných 68
Les i pažit překypují 69
Letní večer zlatou rukou 71
Z měsíčného obejmutí 72
Ještě nebe kryto mraky 73
Spadla krása pestrých květů 74
U každé trávě chví se rosa 76
Už se ptáče k spánku chystá 77
Pod kamenem pramen prýští 78
Šeptej, háji, do únavy 79

III.

V lesa temnou zelenosti 83
Zkonejši mne, svěží lese 84
Nuže, pěvče, pohov duši 85
Pošli, slunce podjeseně 86
Kráčí Jeseň lesem, polem 87
Z rudých oblak na západě 88
Mladý les svou hlavu koupá 89
Uhoštěný v skrýši lesní 90
Vzhůru, vzhůru, letní noci 92
Rozvinul se list a zvadnul 94
Družný ptáčku, s sebou vezmi 96
U velikém lesa dómu 97
Žloutne stromu listí v lese 99
Lesem nocí temnočirou 101
Žluté listí leží kolem 102
Cháskou starostí a smutků 103
Tichá noci, temné moře 104
Noc už prchá — u sítiny 106
Dnes tak divně zpíváš, lese 108
Žalovala střemcha v stráni 110
Želíš, že ti jeseň krutá 112
O ztraceném vlasti jaru 113
Vzhůru, peruti mých písní 114

IV.

Komu žitím ukovány 117
Zelený můj hostiteli 118
Žel, můj lese, opadáváš 120
Líto mi vás, černé olše 121
Kostru časem vybělenou 122
České lesy, naše voje 124

Zeměˇ tichne v tvůrčím ruchu 125
U mých nohou listí šumí 126
Smutno v háji, jako v síni 127
Aj, ty truchlíš, šumný lese 129
Různé jedle, paběrečky 130
Tiše, tiše, jedle mladá 131
Zase mrazy sněhosypké 132
Už ti, lese, utížily 133
Až do houštin temnošera 134
Krátký čas a pusto všecko 135
Kdo by řekl, temný lese 136
Sosna lesa na pokraji 137
Pozdrav Bůh, má javořino 138
Nyní jsem tě proveď kolem 139

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
5038
H48
1900
sv.47

Heyduk, Adolf
Spisy

NAKŁADATELSTVÍ
J. OTTO
SPOL. S R. O.